

ELŐFIZETÉSI ÁRAK:

A kiadóhivatalban átvéve:	
Egész évre	16 kor.
Negyedévre	4 "
Helyben háshoz hozva:	
Egész évre	20 kor.
Negyedévre	5 "
Vidékre postán szállítva:	
Egész évre	24 kor.
Negyedévre	6 "

TISZÁNTUL

POLITIKAI NAPILAP

Megjelenik minden nap a hét és ünnep utáni napok kivételével.

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
Nagyvárad, Apáczai-utca 3.

A szerkesztőség kéziratok visszatérítését vagy megőrséjét nem vállalja.

Előfizetések és hirdetések a kiadóhivatalhoz intézendők.

Egyes szám ára 8 fillér.

A váradai papnövelde országos szenzációja.

(—a.) Az oláh kispapoknak a váradai szemináriumból történt kivonulásával több mint száz esztendő kötelék szakadt meg. Ebben a magyar papnevelő intézetben 1806. óta neveltettek együtt a görög szertartású katolikus papnövendékek, a latin szertartásuakkal.

A nagyváradai görög szertartású egyházmegye Mária Terézia idejében lett kiszakítva a régi váradai püspökségből. Külön papnevelő házuk nem lévén, az akkor Miklóssy püspök által Olasziban épített (a régi Ujvároson volt a Csesztivó intézetben) szemináriumban nyertek elhelyezést a görög szertartású növendékek is, kiknek eltartásáért a vallásalap fizetett.

Azt várták ettől az intézkedéstől, hogy a nagyobb foku képzés, melyben a görög szertartásuak ott részesülnek, amellet, hogy megerősíti őket az unio által vállalt hitben, egyuttal alkalmat nyújt nekik a magyar nyelv megtanulására s megerősíti őket a magyar haza szeretetében is.

Ha néhány esetben el is érték e célt, nagyon nagyon sok áldozatba került az. El lehet képzelni, mily sok nehézséggel járt a két szertartású növendékek együttes nevelése, kik közül egyik rész nős életre készült, másik az arról való lemondással járó magasztos hivatásra.

Emellet a nemzetiségi torzsalkodások kezdet óta folyton tartottak, soha meg nem szüntek. Csak abban volt különbség, hogy egyszer-egyszer magasabbra csapott a szenvedélyek lángja.

1812-ben, tehát éppen száz esztendővel ezelőtt, már csaknem a végzetes szakításra került a sor. Egyideig aztán csendesebben folytak a dolgok, mintha jobban megértették volna egymást.

Az újabb időben a hetvenes évek végén ujultak meg ismét nagyobb erővel a nemzetiségi fészkelődések, mikor Románia önálló királyság lett s az akkori oláh növendékek Károly királyt, mint az ő királyukat emlegették s tiszteletére a kertben fát ültettek.

A 90-es években a memorandum per izgatta a kedélyeket s ez annyira elragadott néhány nemzetiségi eszméktől elvakított növendéket, hogy a millenniumi ünnepélyen heten közülük megtagadták

a magyar himnusz éneklését, miért azonnal eltávolította őket az intézet előjárósága.

Azóta folyton napirenden voltak a surlódások s a legtöbb kellemetlenség abból származott, hogy a görög szertartású növendékek nem akarták respektálni a műveltségnek azt az elemi szabályát, hogy egy társaságban csak olyan nyelven szabad beszélni, amelyet mindenki ért. Ebből keletkezett a mostani konfliktus is, amely szombat este végleges szakadásra vezetett.

Gróf Széchényi Miklós amint váradai püspök lett, gondoskodásának első tárgyát itt is a papnevelésnek végtelenül fontos ügye képezte. Már ki is jelentette, hogy a görög szertartású növendékek csak addig maradhatnak a szemináriumban, míg az általa tervezett üdvös reformnak megvalósítására kerül a sor. Ez a konfliktus siettetette az ő kivonulásukat, bizonyára siettetni fogja Széchényi püspök szép terveinek végrehajtását is.

Az egyházmegyei papnevelés ügyében történeti jelentőségű következményekkel járó eseményekről a következő, illetékes forrásból származó közlemény számol be:

A váradai oláh kispapok ügye az igazság fényénél.

A nagyváradai kath. papnevelő intézet előjárói és tanárai közt egyrésztől, másrésztől az oláh kispapok egyházi hatóságának képviselője közt az a megállapodás történt, hogy a jelzett intézetben legközelebb lezajlott eseményeket a nyilvánosság elé nem visszik. Természetes, hogy a megállapodás nem lehet föltétlen és örök érvényű. A vasárnapi lapok közleményei a titkot leleplezték s így a fenti megállapodás létjoga megszűnt; de mert e közlemények nem fedik az igazságot, nem szabad hallgatni, mert a hallgatás a lapok tévedéseit az igazság zománcával diszitené fel.

A kizárás, illetőleg a kilépés okai a következők:

1. Az oláh növendékek főleg az utóbbi időben teljesen figyelmen kívül hagyták a váradai szeminárium azon alaptörvényét, amely a magyar és oláh növendé-

kek közötti békés együttélést biztosítja, s amely egyébként is a társadalmi műveltség és illemtudás alfája, hogy t. i. magyar növendékek jelenlétében az oláhok mindenki által érthető nyelven, tehát magyarul vagy latinul beszéljenek. Tüntetőleg és tulhangosan csak oláhlul beszéltek, főleg séták alkalmával a város utcáin, úgy hogy a közönség köréből számos panasz érkezett és sokan csodálkozva kérdezték: »Hát a váradai szemináriumban csak oláhok vannak?« A magyar növendékek szörnyen röstelték a sétáló közönség részéről emiatt sokszor felhangzó barátságatlan megjegyzéseket. A szemináriumi előjáróság sokszor korholta emiatt az oláhokat, de hiába.

2. Otthon a szemináriumban magyar növendéktársaik jelenlétében szintén tüntetőleg, sőt sértő módon használták anyanyelvüket. Sokszor történt, hogy oláhlul diskurálva egymás között jelenlevő magyar társaik nevét emlegették s az utóbbiak (oláhlul nem értve) sértve érezték magukat, hogy nevüket az előttük ismeretlen nyelven beszélők kacagással és gúnynyal emlegették. Ez ugyszólván állandó torzsalkodásra adott okot. Az előjáróság figyelmeztetései itt is hiábavalók voltak.

3. Az énekkarban az oláh növendékek nem akartak az utóbbi időben részt venni, mert magyar énekeket nem szerettek tanulni. Mint az énekkar tagjai teljesen hallgattak a magyar himnusz, vagy más magyar hazafias énekek előadása alkalmával. Még az egyházi énekek magyar vonatkozású helyeinél is tüntettek hallgatással. Emiatt nem most volt először bajuk, mert a millenniumi évben a magyar himnusz éneklésének megtagadása miatt hetet zártak ki ugyanezen intézetből.

4. Séртеgették és gúnyolták növendéktársaikat magyar nemzeti érzületük miatt is. Egy német anyanyelvű növendék azt mondta, hogy az ő szive magyar. Popán Vazul III. éves oláh növendék erre azt mondta: akármilyen lennél inkább, csak magyar nem. Egy másik oláh növendék Szabó Gyula III. éves így szólt hozzá: »Ha az ökröt löstállóba viszik, az sohasem fog nyeríteni, hanem bögni fog azontul is, szóval csak ökör marad«, jelezni akarván ezzel, hogy aki német anyanyelvű, nem lehet magyar érzelmű.

5. Február elején a betegek szobájában az oláh kispapok meglátogatták egyik beteg társukat s oly hangosan tár-

Veiszlovits Adolf és Fia

cég „Concordia Entreprise des Pompes Funébres“ Első nagyváradai temetkezési vállalatával és márvány művek gyárával Rákóczi-ut 13. sz. a. épült házába (a régi Apolló épülettel szemben) ÁTKÖLTÖZÖTT.

Az 1858. év óta fennálló vállalat jóakaratu pártfogását és támogatását új otthonában is kéri kiváló tisztelettel **Veiszlovits Lajos.**

salogtak a kápolna tőszomszédságában, hogy az abban ájtatoskodókat megzavarták. Midőn felszólították őket, hogy csendesebben társalogjanak és tekintettel a magyarokra, magyarul beszéljenek, Bone György III. éves ezt mondta: »A magyar szó izgalhatná a román beteget.«

Ezen szomorú incidensek folyó hó 7-én arra indították az intézet nem régen kinevezett új rectorát, Dr. Lányi József felszentelt püspök és kanonokot, hogy az összes növendékek jelenlétében alapos korholásban részesítse az oláhokat. Erélyesen és nagyon nyomatékosan figyelmeztette őket, hogy a kölcsönös szeretet és béke érdekében tartsák magukat a számtalanszor hallott s az illetan által is előirt szigorú se mináriumi törvényhez s magyar társaik jelenlétében ne beszéljenek tüntetőleg, kizárólag és sértő módon anyanyelvükön. Használhatják anyanyelvüket az egymásközi beszélgetésben, de a törvény ellenére ne kövessenek el visszaélést és ne legyenek a szeretet és béke örökös megbontói; magyar társaik nemzeti érzületét tiszteljék és ne gunyolják őket emiatt; az énekkarban vegyenek részt, mert abból nincs joguk önkényüleg kilépni, vagy éneklés közben a hazafias vonatkozású részeknél, főként a himnuszál hallgatni. Megfenyegette őket azzal, hogy aki ezentul is vét a mondottak ellen, azt kizárja az intézetből.

Február 8-án délben Bone György III. éves oláh nyíltan kijelentette, hogy akármit mond a rector, az neki mindegy, ő nem tartja magát ahhoz, mert eddig más volt a szokás. Szeretné — ugymond — látni mi baja történhetik? s ha mégis: akkor kizárás esetén püspöke elküldi a balázsfalvi semináriumba.

A rector azonnal conferentiát tartott az összes előjárókkal és tanárokkal, s e conferentia Bone Györgyöt arra ítélte, hogy 24 óra alatt távozzék az intézetből. Midőn a prefectus ezen ítéletet kihirdette, a többi 15 oláh kispap mint egy ember kijelentette, hogy azonosítják magukat Bonéval és ők is távoznak. Tehát csupán egyet távolítottak el az intézetből, a többi 15 önként jelentette be kilépését.

Egy negyed óra múlva az összes oláh növendékek engedelem nélkül elmentek a román püspöki udvarba s a román püspöki helynöktől tanácsot kértek. Ez az engedély nélkül való távozás az intézet törvényei szerint szintén elegendő ok volna már arra, hogy őket szabályszerűen kizárják. Csütörtök esti, pénteki és szombati viselkedésük minden képzeletet fölülmul. Melyik rendezett intézet tűrheti el, hogy növendékei tetszés szerint csatangoljanak a városban, otthon pedig a házi rend teljes mellőzésével idegeneket fogadjanak és pálinkaivás mellett éltsék az ügy főkolompasait?!

A gör. kath. püspöki helynök Dr. Stán Florián kanonok értesülvén a történetekről, felkereste az intézet rectorát és behatóan informálódott a történetekről. Teljesen igazat adott mindenben a rector szavainak, helyeselte eljárását s maga elé citálta a rector lakására a rebellis növendékeket, kifejtette előttük hibájuk

nagyságát, kijelentette előttük, hogy meggyőződött róla, miszerint nyelvüket senki sem üldözi és felszólította őket a bocsánatkérésre. Legalább ötször-hatször követelte tőlük, hogy bocsánatot kérjenek, de egy sem mozdult. Ehelyett Bone kijelentette, hogy a rector szavait nem vette komolyan, egy másik pedig, Popán Vazul, azt a nyilatkozatot tette, hogy ha neki mindig magyarul kell beszélnie, ahol magyarok vannak: az reá nézve olyan, mintha hitét kellene megtagadnia. Így mert beszélni a rector lakásán egy magyar seminárium növendéke, akiért, mint minden más oláh növendékért, tisztán csak a kath. magyar vallásalap fizet.

Midőn Stán vicárius látta, hogy hiábavaló minden igyekezete, ő, aki azelőtt megfenyegette növendékeit, hogy saját egyházmegyéjükből is elbocsátja őket, ha nem kérnek bocsánatot, a megátalkodottak helyett maga kért bocsánatot. A rector azt válaszolta, hogy nagyon méltányolja Stán vicárius ezen eljárását, azonban, miután a vicárius a jelenlevő növendékeinek sem eszével nem gondolkozik, sem azok szívével nem érez, az ő bocsánatkérését a dühtől, dactól szikrázó szemű növendékek nevében nem fogadja el, hanem kívánja, hogy ők maguk kérjenek bocsánatot. Erre Stán vicárius sok nógatása és ismételt fenyegetései után, hogy a dacoskodókat az ő egyházmegyéjük is kicsapatja, Kirvaj Ignác kezdett bocsánatot kérni; de szava csak újabb sértés volt, mert a jövőben pártatlanságot követelt Lányi rectorától, aki pedig az összes előjáróság és növendékpapság tanúsága szerint az egész ügyben kezdetől fogva mindenkinek a legteljesebb szólásszabadságot engedte és a február 7-iki nyomozás alkalmával főleg az oláh növendékeket beszéltette. Szó sem volt tehát őszinte bocsánatkérésről s a jövő békéjének legcsekélyebb biztosítékát sem látta az előjáróság.

Az oláh vicárius békéltetésének eredménye tehát az volt, hogy míg a békéltetés előtt csak egyet zártak ki az intézetből, a békéltetés után az előjáróság még ötöt volt kénytelen kicsapni. Ugyanis azon növendékeket, akik a legilletlenebbül és legtiszteletlenebbül viselkedtek a rector lakásán, a még aznap este megtartott conferentián másnap déli határidővel, Kirvaj Ignác, Popán Vazul, Szabó Gyula, Burkus Valér és Pászka János növendékeket is kizárták az intézetből. Amint a többi 10 másnap reggel meghallotta a conferentia határozatát, ismét bejelentették solidaritásukat és kijelentették, hogy ők is távoznak. Volenti non fit injuria. A többi tiz növendéket senki sem zárta ki, maguk távoztak s őket erővel visszatartani vagy kérlelni senkinek sem állt érdekében. Ami ezután történt botrányos volt.

A részben kizárt, részben önként távozott növendékek saját állításuk szerint azt az utasítást vették, hogy csak karcatalomnak engednek és nem távoznak az intézetből. Még az nap este 6 órakor megérkezett a Budapesten időző főpásztor gróf Széchényi Miklós sürgönye, mely az előjáróság intézkedéseit mindenben tudo-

másul vette és jóváhagyta. A rector ezután a püspöki távirattal kezében az oláh növendékek előtt kihirdette annak tartalmát és azonnali távozásra szólította fel őket; ők azonban a görög püspöki udvar utasítására hivatkozva, kijelentették, hogy nem távoznak. A román egyházmegyei hatóság látva azonban, hogy minden további kísérlete hiábavaló, Buteanu kanonokot küldte értük, aki kivezette őket az intézetből.

A latin szertartású növendékek ezen izgalmas napokban dicséretre méltó higgadtságot tanusítottak s a legszebb jelenet az volt, hogy mikor az oláhok kivonultak a semináriumból, a magyar papnövendékek ajkán kitörő lelkesedéssel hangzott fel a magyar himnus.

Ez a száraz tényállás. Minden más nem igaz és egyoldalú információ alapuló szépírói dolognak.

Ebből látható, hogy a kizárás okai az oláh növendékek nagyfokú fegyelmi vétségei voltak és megférhetetlenségük. Továbbá, hogy nem összesen 16 oláht csaptak ki, hanem először csak egyet, aztán az oláh vicárius dugabódolt békéltető actiójának következményeként még ötöt a rector előtt tanusított fölháborító magaviseletük miatt, a többi tiz önként távozott.

ORSZÁGGYÜLÉS.

A képviselőház ülése.

Budapest, február 12.

Igen nagy érdeklődés mellett folyt le a képviselőház hétfői formális ülése. A bécsi hírek hatása alatt a pártok majdnem teljes számmal vonultak fel. A munkapárt főemberei mind itt vannak; az ellenzékéről Justh Gyula, gróf Batthyány Tivadar, Déry Zoltán és Barabás Béla tárgyalnak híveikkel. A kormány tagjai közül csak Székely Ferenc és Hazai Samu jöttek el az ülésre.

Návay Lajos elnök háromnegyed tizenegy órakor nyitotta meg az ülést.

A jegyzőkönyv hitelesítése és néhány kérvény beterjesztése után az elnök a következőket mondotta:

— Javaslom, hogy a Ház legközelebbi ülését csütörtökön tartsa meg délelőtt tíz órakor és ez ülés napirendjére a véderőjavaslat általános vitájának folytatása tűzessék ki.

A munkapárt e szavakat zajos éljenzéssel fogadta, a Justh-pártból pedig ilyen kiáltások voltak hallhatók:

— Eljen a választójog! Dolgozzunk!

Justh Gyula: Mikor fog a miniszterelnök nyilatkozni?

Koleman Béla: Kezdődik a szavazás!

A nagy zajban szólásra jelentkezik Székely Ferenc igazságügyminiszter. A Justh-párttól félje kiáltanak:

— Halljuk a széniort! Beszéljen a népjogokról.

Székely a szerzői jogvédelemre vonatkozó nemzetközi egyezmény törvényjavaslatát terjeszti be. Ezzel véget ért az ülés és a Justh-párt tagjai a népparlament és a választójog éltetésével vonultak ki a terenből.

Válság hírek.

Khuen és Lukács Bécsben.

Válsághírek szállingóznak. Nem jó hír az, hogy Lukács Lászlót Bécsbe hívták; ha ő Bécsbe megy, akkor Justhéknek azonnal feljükkbe száll a mámor, hogy most jön az ő csillaguk, az általános titkos...

Abban a percben, amikor Lukács László autója a nyugati pályaudvarra tért s a pénzügyminiszter a Bécsbe irányított vonaton be szállt egy elsőosztályú fülkébe, még alig hangzott el a mozdonyvezető mehetje, amikor valamennyi politikai tanyán, tehát valamennyi kávéházban is beszélni kezdtek arról az új kormányelnökről, akinek hivatása, hogy választójogi kabinetet szervezzen a véderő sima lebonyolítása érdekében.

Természetes dolog, hogy ez mind csak kósza hír, pletyka, de annyi bizonyos, hogy Bécs merev makacssága a helyzetet közel hozta a válsághoz, Khuen Hédervárynak teljes ügyességére szüksége lesz a kibontakozáshoz.

Félhivatalos jelentések.

Bécs, febr. 12.

Khuen-Héderváry Károly miniszterelnök ma délelőtt a városban tett hosszabb séta után Cuvaj horvát bán látogatását fogadta, akivel rövid ideig beszélgetett. Féltenként órákor Stürgkh gróf osztrák miniszterelnök jelent meg a magyar házban és másfél óra hosszat tanácskozott Héderváry gróf miniszterelnökkel. A két miniszterelnök tanácskozása közben megjelent Schiessl lovag, ő Felső kabinetirodájának főnöke, aki közölte Khuen-Héderváry gróf miniszterelnökkel, hogy ő Felső délután két órákor fogadja kihallgatáson Schönbrunnban. Schiessl lovag távozása után a két miniszterelnök még egy ideig együtt maradt. Az osztrák miniszterelnök távozása után Khuen-Héderváry gróf miniszterelnök Schönbrunnba hajtatott, ahonnan körülbelül egy óra múlva tért vissza a magyar házba. Itt fogadta Barát Armin kir. tanácsost, a miniszterelnöki sajtóiroda főnökét, aki a következő kommunikációt adta ki:

Khuen-Héderváry Károly gróf miniszterelnök ma délután két órákor magánkihallgatáson jelent meg ő Felsőnél. A kihallgatás háromnegyed óra hosszat tartott. A miniszterelnök még a kihallgatás előtt telefonon érintkezésbe lépett Lukács László pénzügyminiszterrel, akit felkért, hogy utazék még ma Bécsbe. A miniszterelnök még Bécsben marad.

Lukács László dr. pénzügyminiszter délután elutazott Budapestről és este Bécsbe érkezett.

Bécs, febr. 12.

Lukács László dr. pénzügyminiszter, aki vasárnap délután 4 óra 55 perckor utazott el Budapestről, este fél 10 órákor érkezett meg Bécsbe. A miniszter a pályaudvarról a Sacher szállóba hajtatott, ahol Khuen Héderváry gróf miniszterelnök várta. Lukács dr. pénzügyminiszter a Magyar Házban szállott meg.

Khuen és Lukács tárgyalásai.

Gróf Khuen-Héderváry Károly miniszterelnök ma reggel fél tíz órákor bement Lukács László lakosztályába és rövid tanácskozás után dolgozószobájába vonult vissza. Tíz órákor Lukács László nagy aktacsomaggal és törvénykönyvvel a kezében felkereste a miniszterelnököt. A két politikus tanácskozása még most is tart. Khuen ismerteti azt a választamelyet tegnap Stürgkh osztrák miniszterelnöktől kapott és megbeszéli Lukácssal, hogy milyen új javaslatokat tegyen a magyar kormány az osztrák kormánynak.

Bécs, február 12.

Héderváry miniszterelnök az egész délelőtt Lukácssal tárgyalt. 12 óra előtt megjelent a Magyarházban a kabinetiroda igazgatója, mire a tárgyalások megszakadtak. Délután fél 1 óráig tárgyalt a miniszterelnök a pénzügyminiszterrel. Délután 5 órákor Héderváry újabb audienciára ment az uralkodó elé.

Budapest, febr. 12.

A politikai pártokban nagy az izgalom. Az ellenzéken általános az a fel fogás, hogy Héderváry bécsi utjával nem tudta biztosítani azokat a minimumokat sem, melyekkel a béke létrejöhetett volna. Az ellenzéken, különösen a Kossuthpárton nagy a csüggedés.

Bécs, febr. 12.

A két kormány tárgyalásának fontos eredménye lett, hogy a katonai javaslatban különösen a véderő javaslaton és a büntető perrendtartáson lehet bizonyos változtatásokat tenni, melyek módot nyújtanak arra, hogy az ellenezéki pártokkal való béketárgyalásokat folytassák. Héderváry Károly miniszterelnök a csütörtöki képviselőházi ülésen fogja megmondani, hogy mely határokig mehet el az engedelmények terén. Gróf Apponyi Albert kívánságait legnagyobb részében meg fogják valósítani.

A félhivatalos Lukács utjáról.

Lukács László utazására vonatkozólag a Magyar Távirati Irodával illetékes helyen a következőket közlik:

Lukács László ideutazásának célja kizárólag informatív karakterű. A miniszterelnök informálni kívánja a pénzügyminisztert legutóbbi bécsi megbeszéléseinek eredményeiről és a függőben levő kérdésekről, miután e célból maga a miniszterelnök nem utazhatott Budapestre. Több bécsi és budapesti lap azt írja, hogy Lukácsot őfelsége kihallgatáson fogadja és hogy ez a célja a Lukács ideutazásának. Ezzel szemben illetékes helyen azt közlik a M. T. I.-val, hogy Lukács Lászlónak őfelségéhez való meghívásáról szó sem esett. Ez különben kitűnik abból is, hogy a miniszterelnök Lukács pénzügyminisztert audienciája előtt hivta telefonon Bécsbe. A miniszterelnök elutazására vonatkozólag eddig semmiféle intézkedés nem történt. A miniszterelnök előreláthatólag a mai nap folyamán újból magánkihallgatáson jelenik meg őfelsége előtt.

Bécs, február, 12.

Lukács bécsi utja, mely alatt Héderváryval tanácskozott, azt célozta hogy az osztrák részről tett ajánlatokat öntsék új formulába. Ez az új formula tárgyalása volt a délelőtti tanácskozás tárgya.

Megvert primadonna.

A jó barátok pezsgője és a Siposék bora.

Kellemetlen kalandja volt szombat éjjel az Ermihályfalván működő Krassnay Miklós színtársulatának. A társulat a napokban érkezett meg Ermihályfalvára, ahol nap-nap után zsúfolt házak mellett adják az új és kevésbé új darabokat. A társulat tagjait különösen a nőtagjait tulságosan becézi az ermihályfalvai közönség, [melynek soraiban már nem egy fiatalabb, sőt idősebb családapa került kellemetlen predikációk alá a biztos családi fészeken a társulat nőtagjai miatt. Ez a roppant nagy szeretet szombat este kellemetlen módon nyilvánult meg.

A nőtagokat ugyanis egyformán szeretik Ermihályfalván a fiatal urak és a mesterlegények. A nőtagoknál természetesen ez nem így van, mert a mesterlegényeket csak addig szeretik míg tapsolnak, aztán mégis csak jobb a finomabb társaság. Szombat este az előadás különösen sok tapsot kapott a társulat primadonnája Veres Eszti. A tapsolók között ugyanis ott volt két jóbarát is, akik Berettyóújfaluból rándultak át Ermihályfalvára.

Előadás után a két jóbarát a primadonnával, két férfi művésszel és a karmesterrel együtt a vendéglőben megvacsoráztak aztán amugy bohém módra elkezdtek mulatni. A primadonna tiszteletére természetesen pezsgőt ivott a társaság. Javában durrogtak a pezsgős üvegek, mikor a vendéglőben megjelentek az ermihályfalvai mesterlegények polentotjai Sipos Imre, Sipos Lajos, Kinczel Endre és Barna András. A legények a primadonna asztala szomszédságában foglaltak helyet és bort rendeltek.

Mikor már meglehetősen mennyiségű bort fogyasztottak el, Sipos Imre egy pohár borral áttámolygott a pezsgős asztaltársasághoz és a bort a primadonnának kínálta fel. A primadonna azonban nem fogadta el a bort az illuminált legénytől. Sipos erre borizó hangon, de rettenetes haraggal földhöz vágván a bort a társaságra támadt.

— Eddig is voltak itt primadonnák és mindig leereszkedtek hozzánk, hát miért nem akar velünk is jó viszonyban lenni.

A primadonna társasága szó nélkül fizetett és átment a Pannónia-szállóba, ahol nehogy megzavarják őket, egy külön szobában foglaltak helyet.

A pezsgőzést itt is tovább akarták folytatni, mikor kint dühös hangon követelték a vendéglőstől, hogy bocsássa be őket a primadonna szobájába. A vendéglős kézzel-lábbal tiltakozott a követelődéssel szemben, s bezárva az ajtót pezsgőért ment a pincébe.

A legszebb

estélyi és bálipőök

MOSKOVITS Bémertéri fióküzletében.

Szabott gyári egységáruk.

Telefon 687

Telefon 687.

A legények, akik ájtottek a művésznő után, felhasználva ezt az alkalmat, behatoltak a külön szobába és ott neki támadtak a társaságnak. Altalános verekedés keletkezett erre. Az volt a szerencsésebb, aki hamarabb menekülhetett. Legrosszabbul járt a karmester, akit a legények alaposan elverték.

Végre a csendőrség avatkozott a dologba és az elkeseredett legényeket eltávolították a vendéglőből. A sérült társulati tagokról orvosi látelést vettek fel. E szerint a karmester 8 napon túl, a többiek pedig 3 nap alatt gyógyuló sérüléseket szenvedtek.

A szomorú végű komédia utolsó felvonása a székhelyi járásbírósnál fog lejátszódni.

Köszönet a színház válságáról.

Erdélyi Miklós nyilatkozata.

Néhány nap óta híre jár annak, hogy nagyváradi pénzes és nem pénzes művészek Budapesten »Erzsébet-színház« névvel új operett-színházat akarnak létesíteni, melynek igazgatója Erdélyi Miklós lenne. Ebből a nagyváradi közönséget alig érdekli más, mint az Erdélyi Miklósról vonatkozó híresztelés. Kétségtelen dolog ugyanis, hogy Erdélyi Miklós ma az egyik legkiválóbb szervező tehetségű igazgató a vidéken s ha ő Nagyváradról távoznék, nagyon nehéz volna megfelelő utódját találni.

Persze rögtön megindult az utódkeresés s egyik lapársunk vasárnapi számában egész állítólagos igazgatójelölt áll elő, többek közt Károlyi Leonát is kombinációba hozza. Hogy ezek a híresztelések mennyire koraiak, mennyire fölösleges dolog egyelőre igazgatóváltásról beszélni is, azt a színház igazgató alábbi sorai tanúsítják:

Nyilatkozat.

A helybeli és a fővárosi lapokban ismételtelen oly hírek jelennek meg a Budapesten létesítendő Erzsébet-színházról, amelyek a dolog jelenlegi stádiumában pusztán kombinációknál nem egyebek. Az egész színházi vállalat ma még a tervezettség legkezdetlegesebb stádiumában van. Ilyen formán nevek és igazgatójelöltek emlegetése is teljesen korai. Alaptalan tehát minden olyan kombináció is, ami a Szigligeti-színház igazgató változásával kapcsolatos. Hogy mennyire alaptalanok és teljes tájékozatlanságot elárulók ezek a híresztelések kiűnik abból is, hogy még egy művésznő nevét is — bizonyára az illető tudtán kívül — forgalomba hozták igazgató jelölt gyanánt, holott az orsz. Színházi Szövetség alaptörvényei szerint nő nem is kaphat színházi igazgatói engedélyt, csakis abban az egy esetben, ha színházi igazgató özvegyévé vált s akkor is csak annyi időre, amennyire az elhunyt férjének az illető várossal kötött szerződése szólott. Ebből kifolyólag valótlán az a híresztelés is, hogy én az új Erzsébet-színház számára már szervezkedem, holott mást nem tekintek feladatommak, minthogy a nagyváradi Szigeti színház közönségének művészeit a legjobb igyekezéssel szolgáljam.

Tisztelettel

Erdélyi Miklós.

a nagyváradi Szigligeti színház igazgatója.
Az orsz. Színházi Szövetség igazg.-tanácsosa

* **Kinevezés.** A m. kir. pénzügyminiszter Nagy András pénzügyi számgyakornokot szánttá nevezte és Máramaroszigetre helyezte át.

UJDONSÁGOK.

A nyolcvanéves hercegprimás.

Magyarország biboros hercegprimása, dr. *Vasary* Kolos esztergomi érsek tegnap ünnepelte születése nyolcvanadik évfordulóját. Az Országos Katolikus Szövetség előbb az alkalmából vasárnap délelőtti jubileumi ünnepséget rendezett, amelyen *Mattyasovszky* Lajos méltatta az ünnep jelentőségét és *Rajner* Lajos püspök jellemezte a hercegprimás főpásztori működését. Az üdvözlések között X. Pius pápa rendkívül meleghangú levelet intézett Vasaryhoz, akit a magyar társadalom egyházi és világi előkelőségei is sorra felkerestek gratulációikkal. A hercegprimás egészségi állapota nem engedi, hogy üdvözlő küldöttségeket fogadjon; a tegnapi nap folyamán csupán gróf *Apponyi* Albert, herceg *Eszterházy* Antal Miklós gárdakapitány és neje, továbbá *Keszthely* város küldöttségének tiszteletét fogadta.

A budavári koronázó Mátyás-templomban tegnap délelőtti dr. *Nemes* Antal pápai prelátnak hálaadó misét tartott fényes segédlettel. Az üdvözlések a primási palotában folytak le, a hercegprimás csak a papságot fogadta személyesen, a többiek üdvözlő ívet irtak alá.

A király a nyolcvanéves hercegprimásnak a következő sürgönyt küldötte:

»Születésének nyolcvanéves évfordulója alkalmából legbensőbb szerencsekívánataimat fejezem ki Önnek. Az isteni gondviselés még évek hosszú során át tartsa meg az egyház és haza javára. *Ferencz József.*«

* **Vetítőest a katolikus körben.** Szokatlanul érdekesnek ígérkezik a katolikus kör mai vetítőestélye. *Báthory* Ferenc a felső ke-reskedelmi iskola kiváló tanára fog előadást tartani: *A lapp földön keresztül* címmel *Báthory* Ferenc négyszer volt a lapp földön, mindannyiszor hosszabb időt töltött ott és most saját tapasztalatait, impresszióit fogja előadni a szobnél szob kép-korán. Az előadás d. u. fél hatkor kezdődik.

* **Népgyűlés Barkóczy mellett.** A régi képreiszlámban vasárnap délután a katolikus népszövetség kezdeményezésére népgyűlés volt, amely *Barkóczy* Sándor báró ismeretes ügyével foglalkozott. *Semerecsényi* György elnök mondott beszédet *Barkóczy* mellett és kijelentette, hogy az a miniszter, aki egy tisztviselőt azért, mert a katolicizmust nemcsak szavakkal, hanem tettekkel is merte szolgálni, rövid uton áthelyezi, eljárszotta jogát a katolikusok bizalmára. Végül határozati javaslatot nyújtott be, amely kimondja, hogy gróf *Zichy* Jánossal, a katolikus szövetség elnökével szemben a katolikusok népgyűlése bizalmatlansággal viseltetik. *Hussár* Károly beszéde után a népgyűlés elfogadta a határozati javaslatot. Gyűlés után a jelenlevők egy kis töredéke *Barkóczy* lakása elé vonult, ahol tüntető éljenzés után szétoszlottak.

* **Ötvenöt ezer korona államegély.** Komádi község képviselőtestülete elhatározta, hogy a jelenlegi kevésbé alkalmas legelő helyett új legelőt szerez. Az új legelő 50000 korona költséget igényel, amit azonban a község nem tud fizetni s ezért a földművelésügyi miniszterhez folyamodtak támogatásért. A miniszter tegnap értesítette a vármegyét, hogy a támogatást a legelő szerzés arányainak megfelelően fogja támogatni.

* **Kripka Henrik temetése.** Nagy részvét mellett helyezték örök nyugalomra dr. *Kripka* Henrik földi maradványait vasárnap délután. Akit életében mindenki csak tisztelt és becsült, annak koporsója fölé igaz és mélyszégyes részvét nyilvánult meg. Dr. *Keoskeméti* Lipót főrabbi ennek az osztatlan és őszinte részvétnak adott kifejezést magasan szárnyaló, gondolatokban gazdag beszédjében, melyben az elhunyt nemes lelkének szép és igaz képét vázolta meg s a mindent igazságosan és bölcsen rendező isteni akaratra mutatott rá. Ez a bucsuzató felelt meg *Kripka* Henrik vallásos lelkületének. Utána a koporsóhoz lépett a *szabadkőműves páholy* nevében a főmester, dr. *Agoston* Péter kir. kath. jogakadémiai tanár s néhány egészen lapos mondatot mondott el — némelyek szerint olvasott fel — bucsubeszéd gyanánt. Sokan csak *Agoston* Péter kir. kath. jogakadémiai tanár szerepléséből tudták meg, hogy szegény *Kripka* szabadkőműves volt, annyira ellenkezett *Kripka* önzetlen, jóságos lelke az *Agoston*-féle mai szabadkőművességgel, vele is kidőlt a nagyváradi páholynek egy régi tagja, aki még naivul azt hitte, hogy a szabadkőművesek önzetlen jótékonyt gyakorolnak. Elég gyenge kis bucsuzatót is kapott a kir. kath. akadémiai tanár főmestertől. Azután megindult a gyászmenet; igen sokan kísérték ki az elhunytat nyugovó helyére, ahol még dr. *Edelmann* Menyhért mondott bucsubeszédet.

* **A szegényház létesítése.** A szegényház építési költségeit a városi mérnöki hivatal 288,000 koronában állapította meg. A városi számvevői hivatal azt javasolja, hogy ezen összeget hosszú lejáratú kölcsönből fedezze a város, beleszámítva a Rimanóc y-alap jövedelmeit. Amit pedig így elvonnak a Rimanóc y alapból, azon összeget a behozandó szegényügyi adóból pótolják, miért is kéri, hogy tájékoztassák, minő összegre lehet számítani a szegényadó jövedelméből.

* **Templomüvegfestészeti és üvegcsiszoló gyár Nagyváradon.** A Neumann-féle üvegcsiszoló gyárat a napokban nagyobb érdekeltég átvézi és részvénytársasági alapon nagyszabású gyárrá fejleszti. Az alapítók vasárnap tartottak előértekezletet dr. *Krüger* Aladár ügyvédi irodájában s megállapították az átszervezés módzatait.

* **Halálozások.** A kiterjedt előkelő *Szunyogh*-családot gyász érte. *Szunyogh* Zoltán földbirtokos, élete 69-ik évében a nagymarjai pusztán vasárnap elhunyt. Temetése ma, február 13-án délután 3 órakor lesz a nagymarjai pusztán. — *Özv. Varga* Gáborné szül. *Simonits* Kornélia élete 58-ik évében vasárnap reggel elhalt. Kiterjedt előkelő család gyászolja. Temetése ma, február 13-án délelőtti 11 órakor lesz a *Lukács* György-utca 16. sz. háztól. — *Kralovánszky* Gyula m. kir. honvédelezreedees, budapesti honvédtérparancsnok, 52 éves korában Budapesten elhalt. Temetése nagy részvét mellett ment végbe. *Szalóvy* József honvédszázados közeli rokonát gyászolja az elhunytban.

* **Az árvaház választmányi ülése.** Nagyvárad város árvaházának igazgató választmányja tegnap délután hosszú ülést tartott, *Riwler* Károly polgármester elnöklété alatt, amelyen jelen voltak: dr. *Molnár* Imre, dr. *Vucskics* Gyula, *Bordé* Ferenc, *Sulyok* István, *Stark* Gyula, *Eleméry* Ferenc, dr. *Mayer* László, *Heringh* Sándor, továbbá *özv. Grunwald* Henrikné *Moskovits* Miksáné és *Schwarz* Gézáné. Első sorban a félév első negyedére vonatkozó

költségvetést tárgyalták s elfogadták. Eleméry Ferenc tanácsnok mint előadó bejelentette, hogy az árvaházban 8 fiú és 5 leány helye üres, mert megfelelő pályázó nem jelentkezett. Ezután az árvaházi szabályrendelet módosítását tárgyalták. E szerint az árvaházba 7 évtől 14 éves árvákat gondoznak: ennél idősebb árva csak kivételes esetekben tartható bent az árvaházban. Az árvaházba idegenek is felvehetőek, ha a tartásdíjat megfizetik értük. A szabályzat körvonalozza az igazgató-választmány, a női választmány, a női választmány elnökének és a gondnoknak jogait és kötelességeit. A női választmány tagjainak számát 12-ben állapították meg.

* **Eljegyzések.** *Bartsák* Emmuska a nagyváradai leányvilág egyik kedvelt művelt tagja, vasárnap tartotta eljegyzését ifj. *Tscherne* Ferenc fővárosi banktisztviselővel, *Tscherne* Ferenc budapesti nagykereskedő kereskedelmi tanácsos kiválóan képzett fiával. — *Csicseri Orosz* Andor szilágymegyei jegyző eljegyezte *Altnóder* Margitot, *Altnóder* Vinc: városi számtiszt kedves, szép leányát. — *Bernát* Miklós Kolozsvárról eljegyezte *Popper* Bertát, özv. *Popper* Ignácé nagyváradai lakos leányát. (Mindenkülön értesítés helyett.)

* **Járványok a megyében.** A tegnapi nap folyamán a következő helyekről jelentettek be járványokat: Eledsen a roncsoló toroklob és vörheny, Berettyószentmártonban a roncsoló toroklob, Furtán tifusz, Tenkén torokgyík. Itt említjük meg, hogy dr. *Móricz* Ernő főorvos most terjesztette be időszaki kimutatását a járványokról. A kimutatás szerint a roncsoló toroklob 30, kanyaró 213, vörheny 237, tifusz 20, hökhurut 31 esetben lépett fel.

* **Megszűnt járvány.** A béli járás főszolgabírója jelentette a vármegye alispánjának, hogy Olcsa és Békáscsaba községekben a vörheny járvány megszűnt. Az alispán elrendelte az iskolákban a tanítás megkezdését.

* **A „Romanul” a nagyváradai oláh kispapokról.** Természetes dolog, hogy a nagyváradai oláh kispapok esete alkalmas ürügy a nemzetiségi sajtónak a magyarok elleni ki-rohanásokra. Csatlakoznak hozzájuk szabad közműves lapok is, mint a Világ, Népszava stb., melyek a szeminárium hazafias előjáróságával szemben a fegyvelemsértő oláh kispapoknak fogják pártját s teljesen elferdítve közölték vasárnap a tényállást. A Romanul egyenesen martiroknak teszi meg a rendbontó és fegyvelemsértő növendékeket s egy tünteti fel őket, mint akiket anyanyelvük miatt üldöztek ki. M. e. aláírással táviratot közöl, melyben egyik teologus azt sürgőnyzi, hogy anyanyelvük használatát megtiltották nekik s az utcára tették ki őket. Igézi a lap, hogy legközelebb bővebben fog foglalkozni az esettel — előre képzeljük, hogyan.

* **A gazdasági iskola felállítására.** A városi számvevői hivatal jelentést tett a tervezett városi gazdasági iskolára vonatkozólag. Eredetileg 38000 koronára tervezte az iskolát a városi mérnöki hivatal, újabban azonban 91000 koronát vett az iskola költségeiül. Az iskolát a Rulikovseky uton terveznék, de úgy, hogy az utmentőn levő telkeket házhelyekül eladnák s a bejött összeget a gazdasági iskola költségeinek fedezésére fordítanák. A főszámvevő most azt kéri, hogy mutassák ki, milyen összeg gyűlhet be a telkek árából s fedezi-e legalább részben az iskola felállításának költségeit.

* **Egy nagyszalontai kereskedő oszdoja.** A nagyváradai kir. törvényszék *Szilágy* Jakab nagyszalontai kereskedő összes ingó és ingatlan javaira oszdot rendelt el.

* **A második női anyakönyvvezető.** A nők között, mind nagyobb tért hódít az, hogy oly állásokat foglalnak el, amelyekre tulajdonképpen férfiak volnának hívva. Várad-Szentmártonban nincs ily ember, aki alkalmas volna az anyakönyvvezető helyettesi teendők elvégzésére. A jegyző ezért arra kérte a vármegye főispánját, hogy erre az állásra, más alkalmas egyén hiányában *Papp* Mihályt nevezze ki. Különb-nem ő lenne az első nő anyakönyvvezető, mert *Papmező* is a jegyző felesége, *Szieszai* Dzsóné látja el az anyakönyvvezetői helyettesi teendőket. A főispán valószínűleg teljesíteni fogja a kérelmet, annál is inkább, mert az alispán pártoló jelentés kíséretében küldte fel.

* **Kiöntött a Berettyó.** Az idei nagy havazás után szinte meglepő, hogy az áradás ezideig még nem okozott nagy veszedelmet. Eddig az élesdi áradás kivételével csak tegnap kaptunk jelentést és pedig a Berettyóról. A Berettyó tegnap reggel kiöntött medréből és sliborította a közeli réteket. Veszedelemtől nem tartanak, a víz nem nő s az előtört területen sem okozott nagy kárt.

* **Hétfői idyll.** Az a szegény haladó, aki tegnap a délutáni órákban a nagyhid körül járt, illetve kneippolt a nagy sárban, érdekes panorámában gyönyörködhetett. Ezen panoráma esztetikailag nem volt nagyon kellemes, hiszen a hegyek nyári díszüket rég elvesztették s a Bunyitavilág fái is lombtalanul merednek a magasba, csak a téli köd fátyola ad némi kékes színezetet az el-takart körvonalaknak, a természeti helyett tehát a figyelő elé tárult egy más látvány, egy társadalmi kulturkép. A velencei-part sáros útja közepén küzdött egymással három ember, kiknek egyike a karszallagos hídí rendőr volt. Első látásra nyilvános kirkozásra gondolt a lassankint megszaprodott publikum, csak sokára vette észre, hogy tulajdonképpen egy hétfői idylllel áll szemben, amely-nél az erősebb birkózó, a győztes láthatatlan volt, amennyiben belülről dolgozott s ez az alkohol volt. Csak civil segítség mellett tudta a rendőr a bepálinkázott embert vízszintes helyzetéből álló, vagyis dülöngő helyzetbe hozni. Menésről azonban az illuminált polgártársnál szó sem lehetett, tehát a rendőrnek zseniális gondolata támadt, intett egy arra haladó egylovas stráfszekérnek, a szuszogó massát aztán nagy nehezen fellökték, melyre a mentorok is fellepedtek. Mikor a groteszk képet látta az ember egy pillanatra *Bachus* diadalmene-tére goldolt az ókori szüret évadján. Midőn a pikáns farsangi menet az utcai közönség éljen-zése közt előttem elhaladt, megismertem a diadal-kocsiban a sarki hentes rendes kocsiját, melyen a megölt sertéseket szokta a Körösparttra szállítani pörkölés végett és etmélkedni kezdtem a felett, nem tisztességesebb szállítmány volt-e, mikor a levágott sertés volt a kocsin, mint a mikor ez az emberi disznó.

* **Nincs itt a vadászat!!** Megkezdődött a tilalmi időszak, de az igazi vadász most már fokozott buzgalommal irtja a ragadozó vadakat s ha kellő sikert akar elérni, úgy fegyverét és patron szükségletét szerezzze be szakembertől. Továbbá a legalkalmasabb idő a fegyverek teljes rendbehozására most van, míg a szalonkázás meg nem jön, tehát mindenkinek saját érdeke, hogy fegyvere rendben legyen mire újból szüksége lesz rá. A legelőkelőbb fegyvergyárosok fegyverei állandóan nagy választékban kezes-ség mellett található *LADÁNYI JÓZSEF* puskaműves-nél, Nagyvárad, Rákóczi-ut, Moskovics paleta. M. kir. lőporáruda. Telefon 269. — **Tanoncz felvétetik.**

* **Trieszti kávépiac Nagyváradon.** A kávé olcsóbb lett! Aszódi Kossuth utcai ke-reskedő tudósítása. A már országosan ismert Aszódi 8 féle zamatu pörkölt kávéja, mely a legjobb és legolcsóbb, frissen és meleg állapotban áll a nagyközönség rendelkezésére. Ara 1 kilo 4 kor. fél kilo 2 kor. negyed kilo 1 kor. Motorüzemű pörkölés és darálás.

A nagyérdemű közönség tudomására hozom, hogy gyáramban egy elsőrangú művezetőt alkalmaztam s így butorgyáram fokozottabb mérvben és figyelemmel fogja a vevőközönség igényeit kielégíteni. **Műipari tervezetek szerint jó anyagokból, jó munkát szolgáltatok mérsékelt szabott árak mellett.** A gyár, a hol minta szobákat rendezek be, közvetlenül veszi föl a megrendeléseket. **Telefon 279.** Tekintettel arra, hogy az üzletvezetést a gyári üzem mellé osztottam be, a Rákóczy-uton levő butorraktárt megszüntettem és ez okból az összes kész butorokat leszállított szabott áron eladom, a mire a t. vevőközönség figyelmét felhívom.

Kiváló tisztelettel
Rimanóczy Kálmán.

ÖVÁS.

Óvakodjunk a selejtes
kézi munkáktól, Bóvli
árut ne vegyen, mikor

ujat és szépet

nálam az ellismert olcsó
áron szerezhethet be.

TÁTRAY GUSZTÁV

Rákóczi-ut 4. sz. — Telefon 783.

Figyeljünk a czégre.

Különleges felöltők, kosztümök,
blouzok és gyermekruhák
a legnagyobb választékban

Spitzer Béla

női és gyermekruha áruházában
Rákóczi-út.

A legfinomabb angol és
francia ruha-vállalat!!

Olcsó szabott árak!

Tisztelettel értesitem Nagyvárad város és Biharmegye nagyérdemű közönségét, hogy az 1792-ik évben alapított

ékszer-, arany- és ezüstmű
üzletemet f. év február havában

teljesen **ujjonnan berendezve** s a legkényesebb igényeknek megfelelő áruval felszerelve

a **Bémer-téren nyitottam meg**

az ujonnan épült özv. *Kolozsváry* Sándorné házában. — **Jutányos árak, szolid kiszolgálás, óriási választék.** — Kérve a nagyérdemű közönség nagybecsű pártfogását. — Tisztelettel:

Kolozsváry Sándor,

ékszerész, arany- és ezüstműves.

x Szép imakönyvek, ifjúsági iratok, mesés könyvek, képekonyvek, levélpapírok nagy választékban érkeztek **Benkő Arthur** könyv- és papírkereskedésének. Pallay Lexikon teljes 18 kötetben olesón Rákóczi-ut 54. szám. TELEFON 870.

Vas és rezbutor

GYÁRI TARTÁRI

Székényág, 3 mafraccal 20 korona
Sodronybetét 10 korona
Rézkarniss 4 korona
Gyermekágy 24 koronától feljebb, kapható

Kohn Adolf
vaskereskedőnél Nagyvárad, Kossuth-utca
10 sz. Telefon 636.

SZINHÁZ.

Heti műsor:

Kedd: Kis gróf.
Szerda: Artatlan Zsuzsi.
Csütörtök délután: Egy szegény ifju története. (Ifjúsági előadás.) Este: Kiskávéház (új vigjáték.)

A kis kávéház. Csütörtök este körül bemutatásra Tristan Bernold kedves tárgya vigjáték, A kis kávéház. A vigjáték rendkívül szellemes és mulatságos alkotás és évek óta nem írtak francia szerzők oly vigjátékot, amely hangulatban, eszritben vetekedni tudna A kis kávéházzal.

A vigjáték meséjét dióhéjban itt ismergetjük,

Első felvonás. Egy párisi kis kávéház tulajdonosa megtudja, hogy a pincére nyolcszáz ezer frankot örökölt, de még nem mondák meg neki. A kávé téhát egy barátja tanácsára gyorsan busás szerződést köt a pincérral, de kétszáz ezer frank vinkulumot köt ki, abban a reményében, hogy a pincér szívesen kifizeti majd a vinkulumot, ha megtudja, hogy örökölt. De a kávé téved: Albert, a pincér meg marad pincérnek a busás feltételek mellett.

Második felvonás Albert nappal pincér, éjjel nábob. Egy éjszaka egy előkelő mulató helyen találkozik az elhagyott és jelenlegi szeretőjével. Nagy a botrány, Albert-t csak az menti meg, hogy egy detektív tévedésből tartóztatja.

Harmadik felvonás. A kávé megmondolja magát és mégis csak albertnek adja feleségül a lányát, Yvonne-t, akibe Albert már szegény pincér korában is szerelmes volt.

Ifjúsági előadás. A csütörtök délutánt ismét teljesen az ifjúság számára szenteli a Szigligeti-színház. A francia romantikus drámák egyik legszebbjét, a Szegény ifju történetét adják elsőrangú szereposztásban. Az örökéletű romantikusan szép darab mindenkor a közönség kedvence volt, most is nagy örömet fogadják felújításának hírére.

Z E N E.

Casals Pabló hangversenye. Egész Nagyvárad közönsége leplezetlen örömmel vette tudomásul, hogy a zenepártolóegyesület agitációja folytán Pabló Casals a gordonka világhírű mestere újból eljön Nagyváradra és hangversenyt

rendez. Ezt a hangversenyt béreltszünetben tartják meg, hogy mindenki hozzájuthasson a kivételesen nagy művészi élvezethez, melyet Casals gordonkajátéka jelent. A rendezőség még így is tart tőle, hogy nem képes majd elhelyezni a publikumot s ezért máris tárgyalásokat folytat abban az irányban, hogy Casals hangversenyét esetleg a Vigadó nagytermében tartsák meg. Epezzért újólág kéri a rendezőség az érdeklődőket, hogy jegyigényüket még ma jelentsék be Vidor Manó üzletében. A hangverseny tudvalevőleg e hó 20-án lesz s azon Casals jórészt új műsorszámokkal szerepel.

TANÜGY.

Óraadó rajztanítói állás. Az iparostanonciskolában egy helyettes rajztanítóra lenne szükség, ki az *építészeti rajzot* közműveseknek az iparostanonciskolában és az ipari továbbképző tanfolyamon február hónapban ellátná. Pályázhatnak szüneti rajztanfolyamokon végzett tanítókön kívül építészek és építőmesterek. Részletes felvilágítás az ipariskolai igazgatói irodában adatk meg. Az állás 3 nap alatt betöltendő. Nagyvárad, 1912. febr. 12. *Lukács Ödön* iparokt. biz. elnök. *Szűts Izsó* iparisk. igazgató.

IRODALOM.

Kozma Andor Gyulai Pálról.

— A Kisfaludy-Társaság ülése. —

A Kisfaludy-Társaság vasárnap délelőtt tartotta 66-ik közgyűlését, amelyet teljesen Gyulai Pál emlékeztetének szentelt. Az Akadémia diszterme zsufolásig megtelt előkelő közönséggel. Az emelvény háta mögött felállították Gyulai Pál mellszobrát.

Beöthy Zsolt elnöki megnyitójában Gyulai Párról emlékezett meg, majd az ujonnan megválasztott tagok érdemeit méltatta, *Vargha Gyula* főtitkár jelentése után *Kozma Andor*, a kiváló költő, hatalmas szárnyalású emlékbeszédet mondott Gyulai Párról, a költőről. Rajongó szeretet, mélységes tisztelet sugárzott ki az emlékbeszédből. Költeményeiből vett idézetekkel tárta fel a hallgatóság előtt Gyulai hon-szeretetét, érző szívét, családi ragaszkodását, puritán jellemét és kimutatta, hogy Gyulai Pál önmagával szemben volt a legszigorubb kritikusk. Zajos tapsokra ragadta a hallgatóságot, amikor megemlítette, hogy Gyulai Pál hazafiságát csak a nzeigék vonhatták kétségbe, akik olcsó, hűhös hazafiságukkal kérkedve akarták őt megleckéztetni. Emlékbeszéde végén elmondotta *Kozma Andor*, hogy Gyulai Pálnak a hallos ágyán ígerte meg, hogy róla, mint költőről tart emlékbeszédet s ezt a kegyeletes kötelességet most lerőta.

Azután *Vargha Gyula* olvasott fel költeményt Gyulai Pál emlékezte címmel, majd *Pekár Gyula* mutatta be Gyulai Pálnak »Az első magyar kritikus című vázlatát. Végül *Kozma Andor* titkár bejelentette, hogy a pályázatok jutalmái nem voltak kiadhatók. Ezután kitűzték az új jutalomtéléteket.

Az *Élet* február 11-iki számának tartalma a következő: Ejjeli csata. Izsót Alajos. — A helyes kritika alapelvei. Zsolnay Oszkár. — Tripolisz blokád alatt. Box. — Tisztálkodók kerestetnek. — Roppant nagy szerelem. (Regény.) Kanizsai Ferenc. — Az angol király

indiai szórakozása. — A két hajó. (Költemény.) Harangi László. — Sávoly. Kortsák Jenő. — Az volt a tavasz... (Költemény) — Automaták. — Panu. (Regény.) Aho—Kara. — Irodalom történet. Sik. — Jézus a gyermekek között. — Mocsai József. Halandó. — Mozgóképek. — Szerkesztői izenetek.

NYILTTÉR.

BODOKI MATILD

Főraktár: IFJ. ULMANN IZIDOR és FIAI cégnél.
Telefon 253.

és IFJ. POPPER JOZSEF cégnél. Telefon 120.

Kapható minden nagyobb fűszerüzletben és vendéglőben.

A legtisztább és legértékesebb lugos savanyúvíz.
Pezsgővel vagy borral pompás ital.

MULATSÁG.

Kertész bál a Nemzetiben. A »Balkéz«-asztaltársaság febr. hó 17-én kertész-bált rendez a Mezey Mihály-utcai Nemzeti szálloda nagytermében. Kezdeté este 8 órakor. Személyi jegy 1 kor., családjegy 3 személyre 2 kor. 50 fill. Az esetleges jövedelem az asztaltársaság alapra fog fordítottatni, melynek célja a szegény gyermekek felroháása.

Az éttermi pincérek táncmulatsága. Sikeresnek ígérkező mulatságot rendeznek febr. 14-én, szerdán a nagyvárad éttermi pincérek a Fekete-Sas éttermében. A rendezőség, melynek élén Leitner Ferenc áll, fáradhatatlan ötletességgel és agilitással buzgólkodik az elmaradhatatlan siker érdekében. A rendezőség pompás meglepetésekkel kedveskedik a bál vendégeinek, minden férfi fehér francia szegfűt, minden hölgy hófehér selyem ridikült kap, amely táncrend is lesz egyszersmind. Az előzőkeny rendezőség gondoskodott arról is, hogy a nagyközönségnek a mulatság után őt automobil álljon rendelkezésére teljesen díjtalanul.

TÁVIRATOK.

Stürgkh a királynál.

Bécs, febr. 12.

A király ma délelőtt külön kihallgatáson fogadta gróf Stürgkh osztrák minisztereinököt. A kihallgatás összefüggésben van a magyar politikai helyzettel.

Lezuhant repülőgépek.

Nizza, febr. 12.

Robinson amerikai aviatikus Farman-gépén a tenger fölé repült. Az aeroplánon hiba esett s a repülőgép a tengerbe zuhant. Robinson uszva tartotta fenn magát a vizszinen, míg csónakba emelték, repülőgépe azonban elpusztult.

Páris, febr. 12.

Pauban Robeau aviatikus lezuhant gépével és oly súlyosan sérült meg, hogy aligha marad életben.

Ötvenezer munkás kizárása.

Budapest, febr. 12.

(Saj. tud.) A Magyar vasgyárnak végrehajtó bizottsága ma délben nyilvánosságra hozta, hogy az összes gyárakban elrendeli a vasmunkások kizárását. E határozattal 50.000 embert zárnak ki a munkából,

KÖZGAZDASÁG.

Gabona üzlet.

Borgida Béla és Társa jelentése
Budapesten

A gabonátörsdén tegnap változatlan volt az irányzat később azonban a készárak néhány fillérrel megszilárdultak.

Határidők szárlata:

Aprilisi buza (1912)	— —	11-94
Októberi buza	— —	11-14
Aprilisi rozs	— —	10-68
Októberi rozs	— —	9-38
Aprilisi zab	— —	10-38
Októberi zab	— —	8-70
Májusi tengem (1912)	— —	9-06
Juhusi tengeri	— —	8-99

Budapesti értéktőzsde.

Magyar Általános Hitelbank nagyváradi fiókjának távirati jelentése.

Magyar hitelrészvény	— —	871.—
Osztrák hitelrészvény	— —	662.—
Jelzálogbank	— —	503.50
Leszámitoló és pénzváltó	— —	587.—
Közuti vasut	— —	822.—
Városi vasut	— —	436.—
Osztrák államvasut részvény	— —	737.—
Salgótarjáni közsén	— —	720.—

A szerkesztésért felelős:

Dr. VUCSKICS GYULA.

Szalonna, plombozott lóhere, luczerna, bükköny, len és kendermag, árpa, zab kitűnő minőségben kapható. Gabona és termények vásárlása.

Egyesült Biharmegyei Kereskedelmi Bank és Központi Takarékpénztár Részv.-társ. áruosztály.

Teleky-utca 3-ik szám, banképület.

PÉNZ PÉNZ PÉNZ

HA SZERENCSES PÉNZT SZEREZHET

FREDIN

CIPŐKREMMEL

MIERT

1000 IK DOBOZ FENEKÉN 20 fill

1000 IK FENEKÉN 1 korona

TALÁLHATÓ

SELLE & KARY

WIEN XIII.

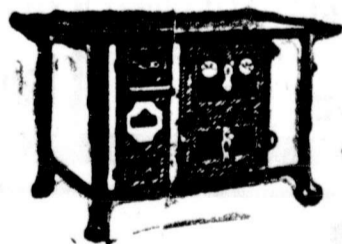
BUDAPEST, VI. BATHOK-UTCA 2/B.

Uradalmak, gazdaságok, községek ha jó kútat akarnak, forduljanak:

Márkutz József

villanyerőre berendezett épület és diszműlakatos ipartelepéhez
NAGYVÁRAD, Perces-utca 9. szám.

Szép, tartós és jól főző

takarék tüzhelyek

és lakatos tömegárak állandó raktáron.

Drótkerítéseket a legjutányosabb áron készít.

Árjegyzék ingyen és bérmentve.

Bámulatba ejt mindenkit az „ILLATSZER KIRÁLY” árai!

Körözspart, Lévy-palota.

Figyeljen az árakra.

1 üveg Odol	74 kr.
1 » francia szájviz	25 »
1 » száj szaglanító	50 »
1 tubus dr Heyder foggerém	50 »
1 » Thymol »	20 »
1 » Stomatol »	20 »
1 » tégely Odontin togpasztia	55 »
1 drb Odontin betét	85 »
1 üveg Pixavon	98 »
1 üveg Bay Rum	85 »
1 » Vera-Viollette brillantia	80 »
1 » francia brillantia	15, 22, 35 »
1 » folyékony brillantia	50 »
1 » valódi dió olaj	15 »
1 » » » hivesat	75 »
1 drb bajuszkötő	15, 20 85 »

1 üveg Kerpel kézfőnítő	88 kr.
1 tégely Margit erém	40 »
1 » Diana erém	65 »
1 drb Dianna szappan	65 »
1 dob Leichner puder	88 »
1 » amerikai porcellám puder	1 fut 20 »
1 üveg amerikai petrol	50 »
1 » Emke hajszesz hajhullás ellen	1 fut — »
1 fekete champos	12 »
1 rud roasa Glycerin szappan	20 »
3 drb francia ibolya szappan	50 »
1 » Kielhauser ibolya gycerin szappan	28 »
1 » Speick szappan	28 »
1 » Windsor szappan	88 »
1 tubus kaloderma	28 »
1 » Beloderma kézfőnítő	28 »
1 üvegtégely tejrém	20 »

1 csomag eredeti Gillette kés	1 frt 85 kr
1 Gillette utánaatu borotva készület	1 » 50 »
1 valódi serte hajkefe	70 »
1 dublé bajuszkefe	20 »
1 valódi serte ruhakefe	45 »
1 körömkefe	05 »
1 surolókefe óriási	20 »
1 surolókefe kisebb	10 »
12 drb Royal angol cipő erém	96 »
1 drb cipőcrém-kefe kenőközzel	70 »
1 » cipőfényesítő flanel	20 »
1 » Jurigatem Zománc	80 »
1 mtr vörös gumicső	60 »
Egynegyed Ko Bruuz watta	85 »

Gummi ágylepedő 6 féle minőség igen olcsón, mindennemű betegápolási cikk legolcsóbban, minden más itt fel nem sorolt pipere és háztartási cikkek legnagyobb választékban, igen olcsón! Saját szabványos ellenőrzés, ha személyesen meg nem győződik az árákról.

Nincs vásárlási kényszer! Illatszerek kimérve a legmodernebb Odeurökből!

Biharmegyei Takarékpénztár.**Hirdetmény.**

A BIHARMEGYEI TAKARÉKPÉNZTÁR-nak 1912. évi január hó 28-án tartott rendes közgyűlése elhatározta, hogy az intézet részvénytőkéjét 3.600.000 koronáról 2000 db 600 korona névértékű új részvény kibocsátása által

4.800.000 kora

felemeli, mely új kibocsátású részvények az 1912. évi osztalékban már szintén részesednek. Ezen újonnan kibocsátandó részvényeket ezennel felajánljuk régi részvénybirtokosainknak és pedig a következő feltételek mellett:

I. Három régi részvényre egy új részvény vehető át.

II. A kibocsátási árfolyam 800 koronában állapítatik meg, amelyből 600 korona a részvénytőkére, 200 korona felpénzből a kibocsátási költségek levonása után fenmaradó összeg a tartalékalapok javára fog iratni.

III. Az új kibocsátású részvények a közgyűlés határozata szerint az 1912. évi osztalékban részesedvén a megállapított kibocsátási ár után 1912. évi január hó 1-től 6% kamat a befizetés napjáig szintén megterítendő az új részvények után.

IV. Az elővételi jog 1912. január 29-től február hó 29-ig bezárólag gyakorolható és pedig Nagyváradon az intézet pénztáránál, 1912. február 29-én túl az átvételi jog megszűnik.

Aki átvételi jogával élni kíván, tartozik a régi részvényeket, szelvényivek nélkül az intézet pénztáránál lebélyegzés végett bemutatni és egyidejűleg az első részletfizetést készpénzben teljesíteni, ami, valamint a későbbi befizetések ideiglenesen nyugtáztatnak. A régi részvények lebélyegzés után azonnal visszaadtnak.

V. A befizetések következőképen teljesítendő:

300 korona fizetendő a részvény lebélyegzése alkalmával

250 > > 1912 március 31-ig
250 > > 1912 április 30-ig

és minden részletfizetésnél az 1912. január 1-től esedékes 6% kamat.

Szabadságában áll azonban a részvényeseknek több részletet, vagy valamennyit egyszerre a kitűzött határidő előtt is befizetni.

Részletfizetések késedelmissége, vagy elmulasztása az alapszabályok 3. §-ának alkalmazását vonja maga után.

**A Biharmegyei Takarékpénztár
Igazgatósága.**

3. §. Azon részvényes, aki valamely befizetést a kitűzött határidőn túl teljesít, a késedelem idejére 6 százalékos késedelmi kamatot köteles fizetni. Ha azonban a befizetések a kitűzött határidő lejártja után 60 nap alatt sem történének meg, az igazgatóság a kiadott elismervényeket semmivé nyilvánítja, a késedelmes részvényesek pedig az eddig teljesített befizetéseiket elvesztik. Az ekként megsemmisített ideiglenes elismervények helyett az igazgatóság új részvények kibocsátását rendelheti el és ez esetben az ezel érvénytelenített befizetések — hozzászámítva a névértéken felül elért többletet — a társaság tartalékalapját illetik.

TATRAY és TSA RT.

Vasöntöde és gépgyár. Nagyvárad, Össi-tér.

Elvállal: Épület és műlakatos munkákat, vízvezeték és csatornázási munkákat, gyárak teljes berendezését, közlőműveket.

Gyárt: gazdasági gépeket és ekéket, magánjárókat és cementipari gépeket.

Biharvármegye legnagyobb gépjavító műhelye.

Műszaki gépészmérnöki iroda.

A Biharmegyei Gazdák Áru- és Hitelintézete r.-t. sertéshizlaló telepén

kövér sertések

naponként reggel 6 órától, d. u. 6 óráig egyenként is a

napi árakon kaphatók.

KAJARI ÖDÖN

ELECTROTECHNIKAI VÁLLALATA

NAGYVÁRAD

Lévay-palota (Körös-oldal.)

Telep és éjjeli ügyeletes telefon: 1192.

Ajánlja dús csillár raktárát.
Készít villamos világítási és erőátviteli, valamint csengő és házi telefon berendezéseket. A legjobb minőségű Dr. JUSTH-féle Wolframlámpák legolcsóbb beszerzési forrása.

TARSOLY és RISZTO különlegességek vaskereskedésében

Nagyvárad, Rákóczi-ut. Minden vasarnap kirakat kiállítás.